

»SLOVENE« velja
po pošti na vse strani Jugosla-
vije in v Ljubljani:
za celo leto naprej... K 24.-
za pol leta... K 12.-
za četrt leta... K 6.-
za en mesec... K 2.-
Se izposodijo odelo K 10.-
Sobotna izdaja:
za celo leto... K 12.-
za en mesec... K 2.-

SLOVENE

Inserati:
Enostopne pettivrste (59 mm
široka in 3 mm visoka ali nje
prostor)
za enkrat... po K 2.-
uradni razglasi, poslani
itd... po K 3.-
Pri naročilu nad 10 objav
popust.
Najmanjši oglas 59/9 mm K 6.-
Izhaja vsak dan izveniš po-
nedeljek in dan po prazniku
ob 5. uri zjutraj.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Recepti se ne vračajo; nepravilna pisma se ne
sprejemajo. Uredn. tel. št. 50, upravn. št. 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ul. 6. — Račun poštne hran.
Ljubljanske št. 630 za naročnike in št. 349 za oglase,
avstr. in češke 24.797, ogr. 25.511, bosn.-herc. 7563.

Našemu ljudstvu!

V teh dneh, ki jih tako težko preživ-
lja naša država, nam zavest odgovornosti
nalaga, da se obrnemo z državnega se-
stanika v Belgradu na vse ljudstvo, da ga
resnično obvestimo o razmerah javnega
življenja, da ga tako prebudimo na vztraj-
no sodelovanje v boju, katerega je dol-
žen voditi za obrambo svojega državnega
in narodnega edinstva, svojih ustavnih in
državljanskih svoboščin, kakor tudi svo-
jega gospodarskega in kulturnega raz-
voja.

Ravno je minulo leto dni, odkar se
je vsled napora in žrtev naše slavne in
umagovite vojske ter vztrajnega odpora
celotnega naroda proti tlačiteljem ponudila
možnost, da se izpolni davna želja celo-
kupnega našega naroda po zedinjenju.
Ravno je minulo leto dni, odkar se je s
sklepom Narodnega Veća, srbske narod-
ne skupščine, črnogorske in vojvodinske
skupščine ter s privoljenjem krone to na-
vedno in državno edinstvo oživilo.

Z narodnim in državnim edinstvom
se nerazdeljivo spojena zahteva celokup-
nega ljudstva po ustavnih svobodah, po prav-
nem redu in napredku. Da to zahtevo
izpolnimo in obvarujemo dosedanje ljudske pri-
ložitve, se je s sporazumom vseh zakono-
dajnih činiteljev, skupščine in vladarja
ustanovilo prvo narodno predstavništvo.
To narodno predstavništvo je imelo biti
po modernih parlamentarnih načelih tisti
pravni faktor, kateremu je vlada odgo-
vorna in ki naj bi v izvrševanju zakona,
oblasti reševalo najnujnejše državne posle
ter pripravilo vse kar je potrebno za
ustavotvorno skupščino, in da bo stalna
parlamentarna vladna kontrola. Ono naj
v sporazumu vseh strank in po vladarjevi
besedi ostane zbrano vse do ustavotvorne
skupščine ter se ne more ne odgoditi, ne
razpustiti.

Da bi začasno narodno predstavništvo
moglo izvršiti dano mu nalogo, bi morali
njegovi člani imeti zavest o veličini in
težki odgovornosti, ki jim jo nalaga naše
zedinjenje in nanovo ustanovljena država,
zavest o koristnih vplivih in dobrih uspe-
hah pravilno uporabljenega parlamentar-
nega načela, morali bi imeti ljubezen, zmi-
rel in umevanje za vse narodne in dr-
javne potrebe in morali bi ves čas, do-
kler traja provizorij, v sporazumu vseh

skupin vzajemno delati in nositi odgovor-
nost za delo v vladi in v parlamentu.

Proti tej nalogi, ki jo je celo naše
ljudstvo sprejelo enoglasno in z največjim
navdušenjem in od katere pravilne re-
šitve je pričakovalo velikih koristi, so od
vsega začetka delali razdor nekateri, ki
jih je tako v parlamentu kakor v vladi
vodila težnja po neodgovorni oblasti, ka-
tera bi jim omogočila, uporabiti državno
oblast v strankarske svrhe.

Ta peščica je ustanovila takozvano
Demokratsko zajednico in s svojimi stran-
karskimi pohlepi izzvala popolno nede-
lavnost, razkroj v vseh delih naroda v ča-
su, ko bi bilo treba radi notranjih in zu-
nanjih razmer naše države zediniti vse
ljudske vrste.

Vse to je izzvalo prvo vladno krizo,
ko je predsednik tedanje vlade g. Protič
obtožil dober del tedanjih ministrov. Od
te dobe pa do danes vlada v naši državi
ministrstvo g. Ljube Davidovića, sestav-
ljeno iz takozvane Demokratske zajed-
nice in trojice, ki se nazivajo socialisti.
To ministrstvo se je — dasi predstavlja
v Narodnem predstavništvu manjšino —
po nelojalnih dogovorih, ko je bilo po-
dalo demisijo, navzlic prgišču ljublju in
prevar končno odločilo, da vlada nepar-
lamentarno in protipostavno.

Ono hoče odgoditi našemu ljudstvu
narodno predstavništvo pod izgovorom,
da ni sposobno za delo. Ono namerava po
vseh državi izvesti volitve in uničiti vsako
samoupravo občin, kar se je že zgodilo po
Hrvatskem in v Slavoniji in kar se pri-
pravlja v Bosni, Sloveniji, Vojvodini, pa
tudi v Srbiji. Ono sklepa škodljive in do-
cela uničujoče trgovske pogodbe, kjer gre
za milijarde ljudskega denarja. Najrevnej-
šim slojem utruga 20 odstotkov od de-
narnega imetka, lahkomišelnost oktroira in
z naredbami ruši narodno gospodarstvo in
tako izživlja čim dalje večjo draginjo, po-
deluje zločincem privilegije za izkoriščanje
našega naravnega bogastva, širi korupcijo
po vseh področjih narodnega, državnega,
trgovskega in upravnega življenja ter vz-
buja nezadovoljnost kmetov, delavcev in
javnih uslužbencev, kar more dovesti do
razsula naše uprave.

Celokupen promet, prehrana in pre-
skrba, ureditev valute, rešitev invalidske-
ga vprašanja izživja vsesplošno nezado-

voljnost ter zapostavlja nebrojne javne in-
terese in jim škoduje. Ne jamči za varnost
življenja in premoženja, uničuje ustavno
svobodo in s cenzuro duši svobodo tiska.
V najvišjih vprašanjih bodisi kateregakoli
področja ljudskega življenja odloča po svo-
ji samovolji potom naredb in ukazov. Dr-
žavni denar troši samovoljno in brez par-
lamentarne pooblastitve ter spravlja ljud-
stvo v dolgoze; in vse to dela samovoljno
in brez parlamentarnega pooblaščenja in
kontrole. Uveden je absolutistični režim in
rušijo se ustavni temelji kraljestva, a na-
rodno predstavništvo se obtožuje z lažnji-
vo trditvijo, da preprečuje delo parlamen-
ta, dasi ono ni niti z enim činom dokazalo,
da je onemogočilo karkoli bi bilo koristno
za državo.

Nasprotno je resnica, da se vlada iz-
ogiba narodnemu predstavništvu in se ga
hoče otesti, samo da more izvajati svoje
strankarske namene brez kontrole in brez
odgovornosti ter da ji ni potreba odgovar-
jati na že vložene interpelacije o velikih
zlorabah gotovih članov njene skupine
(subotška afera) in na interpelacije o
mandatih tistih poslancev, ki so bili za ča-
sa okupacije v službi sovražnika.

Dolžni smo, da opozorimo ljudstvo na
posledice takega absolutističnega stran-
karskega vladanja, ki širi v državi sami
nezadovoljnost, razpihuje strankarske
strasti, troši narodne sile, namesto da bi
delalo na izgradbi pravega narodnega pro-
svetnega in kulturnega državnega življe-
nja, a v inozemstvu vzbuja misel, da naše
narodno in državno edinstvo ni osnovano
na varnih temeljih naše volje in srca, nego
da je za njegovo ohranitev potrebna tudi
sila, kar nas kot narod in državo kompro-
mitira, ker nas pri prijateljih omalovažu-
je, a pri neprijateljih kaže kot preslabe in
nesposobne, da bi obvarovali celokupnost
našega narodnega ozemlja.

Nepričakovano je, da je šla ta vlada
v vprašanje zunanje politike tako daleč,
da je — hoteč se osvoboditi parlamenta
tudi v poslih zunanje politike — izpostavi-
la avtoriteto krone, dočim mora v vsaki
ustavni monarhiji vlada šteti krono.

Naš zunanji položaj bo samo tedaj mo-
čan in čvrst, ako bodo notranje razmere
urejene in bodo temeljile na zadovoljnosti
ljudstva in podpori parlamenta, ker samo
to daje moč tudi vladi.

Z ozirom na razmere v deželi in od-
nošaje naše države nasproti inozemstvu, v
svesti si odgovornosti, ki smo jo prevzeli
že v času našega zedinjenja, zahtevamo, da
vlada črpa svojo moč iz ustave in narod-
nega predstavništva.

Zato temeljem prevzetih obvez za-
htevamo:

da ostane narodno predstavništvo do
ustavotvorne skupščine zbrano in da
dela;

da vlada stopi pred to predstavi-
ništvo in se podvrže tisti ustavni odgovor-
nosti, katero temu predstavništvu dolgu-
je;

da se narodnemu predstavništvu pred-
lože že izdane naredbe, trgovske in dru-
ge pogodbe, odredbe (koncesije), ki spa-
dajo pred narodno predstavništvo;

da se zakontim potom glasuje o vseh
državnih potrebah (proračun);

da se predloži parlamentu volilni za-
kon za ustavotvorno skupščino;

da se potom narodnega predstavništva
uzakoni občinski volilni red, ureditev va-
lute, agrarno vprašanje, vprašanje o na-
knadni odškodnini, vprašanje o vojnih do-
bičkih, kakor tudi zlasti važno vprašanje
invalidov in

da se narodnemu predstavništvu
predloži določbe o naših državnih mejah
in druge pogodbe, sklenjene na mirovni
konferenci.

Ako ta vlada brez udeležbe parlamen-
ta vztraja v dosedanjem svojem neustav-
nem delovanju, mi ljudski zastopniki že se-
daj proglašamo vsak njen čin za nezakoni-
tost in neustaven ter izjavljamo, da jo ho-
čemo kot ljudski zastopniki v prvi priliki
pozvati na zakonsko in ustavno odgovor-
nost.

V skrbi in želji, da se naše javne raz-
mere uredi, opozarjamo vse ustavne čini-
telje na vse tiste težke posledice, ki more-
jo nastati vsled dušenja temeljnih ustanov
naše države.

Prepričani smo, da bo vse naše ljud-
stvo v vsiljenem mu boju za ohranitev
ustave in svobode pokazalo tisto močnatost
in vztrajnost, samozavest in dostojanstvo,
s katero se je znal opredeliti za svojo se-
danjo edinstveno državo in s čimer bo edi-
no mogel postaviti zdrav temelj za bodoči
napredni razvoj v popolni svobodi.

Živela ustava in svoboda!

Belgrad, 4. decembra 1919.

Ljudski zastopniki opozicijskega bloka:

PREDSTAVNIKI KADIKALNEGA

KLUBA:

Stojan Protič
Joca P. Jovanović
Vasa Bogojević
dr. Aleksa Stanišić
Sulejman Saliagić
Temko Popović
dr. Nikola Subotić
Milan Topalović
Nikola Drmončić
Božidar Popović
dr. Milan Svinjarev
Ilija Ilić
dr. Momčilo Ninčić
Mihajlo V. Ilić
Dragoljub Božinović
Miladin Stetanović
dr. Velizar Janković
Nikodija Miletić
Vojislav Šola
dr. Milan Požanec
Dimitrija Popadić
Čeda Gagić
Angelko Nješić
Serafin Popović
Mita Gjorgjević
Pera Miloradović
dr. Mita Mušicki
Živan Vitolić
Miša Trifunović
Gjoka Bračinac

Andra Stanić
Živojin Tajić
dr. Slavko Miletić
Mita Kličin
dr. Ejub Muezinović
Ilija P. Mihajlović
Ranko Obradović
Svetozar Hadžić
Vlada Savić
dr. Aleksandar Roknić
Milan Nedeljković
dr. Žarko Miladinović
Sretan V. Kojić
Bogdan Mihajlović
Gjura Jeremić
Joca Selić
Milan Kapetanović
Tihomir Konstantinović
Andrija Protić
dr. Aleksandar Pavičević
Stojan Kostić
Peter Vuksanović
dr. Jovan Manojlović
Pera Jovanović
dr. Živko Prodanović
Čada Kostić
Mihajlo Jovanović
Velisav Mihajlović
Krstja Gjorgjević
Sali-beg Rasovac
Nikola Minić
Milutin Dragović

Uroš Brkić
Milan Protić
Tomo K. Popović

PREDSTAVNIKI NEODVISNEGA RA- DIKALNEGA KLUBA:

Marko Trifković
Nastas Petrović
Velja Vukičević

PREDSTAVNIKI JUGOSLOV. KLUBA:

dr. Anton Korošec
dr. Franc Janković
dr. Franc Šavbah
Franc Smodej
Fran Grafenauer
Janez Štrcin
Anton Sušnik
dr. Janko Šimrak
Josip Gostinčar
dr. Velimir Deželić
Ivan Vesenjaj
Janez Brodar
Stanko Banić

PREDSTAVNIKI NARODNEGA KLUBA:

dr. Matko Laginja
dr. Gjuro Šurmin
dr. Radovan Marković
dr. Stjepan Skrujić
dr. Luka Cabarić
Fra Ljubo Galić
dr. Jozo Sunarić

dr. Didak Buntić
dr. Lavoslav Hanžek
dr. Ivan Lorković
dr. Fran Barac
Ivan Peršić

dr. Hamid beg Hrasnica
Peroslav Paksijević
dr. Svetozar Rittig
dr. Živko Petričić
Ivan Kovačević
dr. Mato Drinković
dr. Kerubin Segvić
Nikola Winterhalter
dr. Ante Pavelić
dr. Ivan Krnić

NEODVISNI DEMOKRATJE:

dr. Bogdan Medaković
Vasa Mučević
dr. Dušan Peleš
Anton Mihajlović
dr. Gavro Manojlović

PREDSTAVNIKI NACIONALNEGA KLUBA:

Stojan Ribarac
Todor Stanković
Milihoje Bašić
NARODNI POSLANCI IZVEN
Ljuba Babić-Gjalski
Husnija Gjurmuk
Jova Banjanin
Aleksa Zivčević

Nova deželna vlada.

V deželah, ki so vladane demokratično, je običaj, da vlade nastopajo po volji in milosti ljudstva ter odstopajo na zahtevo ljudskega nezaupanja. Tudi pri nas se radi ponašamo s firmo demokracije, katere počelo je zdrava volja ljudstva, katere predpogoj je moderna samouprava, selfgovernment. Toda le zunanja firma je v Jugoslaviji »demokratska«, vsebina fraze je pustolovska tiranija nekaj politikov, ki jim je ljudstvo deveta briga, pri nas vlada domišljava oligarhija skrahiranih politikov, ki stoje v službi liberalno-meščanskega kapitalizma in njegovih velebank. Te pojave opazamo dosledno izvajane na Hrvaškem, to so pričeli izvajati tudi pri nas v Sloveniji.

Ko se je s pomočjo spletk posrečilo demokratskim kapitalistom in z njimi zvezanim socialistom, da so ostali na vladi v Belgradu, so hoteli po vsej državi uvesti svojo diktaturo, diktaturo manjšinske oligarhije, da rešijo svojo stranko. Takoj, ko je v Belgradu zavlada Pribičevićev absolutizem, je v seji deželne vlade za Slovenijo predlagal dr. Žerjav, izvršilni organ Pribičevićeve stranke, naj odstopi slovenska deželna vlada. Jasnó je bilo, da za slovensko deželno vlado, ki je bila sestavljena na podlagi sporazuma vseh slovenskih strank, prememba osrednje vlade v Belgradu ne more biti povod, da odstopi. Deželno vlado je imenoval regent po sporazumnem predlogu vseh slovenskih strank. Zato za zastopnike Ljudske Stranke v deželni vladi ni moglo biti povoda, da odstopajo, dokler koalirane stranke (JDS in JSDS) kot take ne odpovedo sodelovanja. Tega pa ti stranki nista storili. Zato so se poverjeniki, ki pripadajo Ljudski Stranki, izjavili, da ne morejo glasovati za demisijsko, dokler ostale dve stranki ne izjavita, da nočeta več sodelovati z Ljudsko Stranko v deželni vladi in z njo deliti odgovornost za vodstvo uprave v deželi. Te izjave še danes ni, pač so podali demisijsko dr. Žerjav, dr. Ravnihar in Prepeluh. V odgovor na to je prišel iz Belgrada Pribičevićev ferman, s katerim so bili odstavljene predsednik deželne vlade dr. Brejca ter poverjeniki dr. Verstovšek in Golja. Namesto odstavljene dr. Brejca, ki ni demisijski, pa je demokratsko-socialistična vlada v Belgradu postavila za predsednika v Sloveniji dr. Žerjava, ki je malo dni prej demisijski. Jasnó je bilo, da je bilo to nasilje domenjena igra, Ljudsko Stranko, zastopnico velike večine ljudstva, potisniti nasilno na stran, da zamore z nasiljem zavladata nad ljudstvom klika, ki med ljudstvom nima nikogar za seboj.

Dr. Žerjav je tako postal predsednik deželne vlade za Slovenijo po milosti belgrajskih ministrov in proti volji večine slovenskega ljudstva. Tako vladanje se v Jugoslaviji nazivlje demokratsko! Novoimenovani zaupnik demokratske osrednje vlade je začel takoj sestavljati novo vlado. In k sestavi nove vlade je dr. Žerjav povabil tudi Ljudsko Stranko, prav kakor je dr. Korošec na velikem kmetskem zborovanju 9. novembra v »Unionu« napovedal, da je dejal:

»Mi imamo v Belgradu vlado, ki zastopa manjšino v narodu, ne le pri nas v Sloveniji, marveč tudi v Srbiji, Hrvaški, Bosni in Hercegovini. In sedaj so isto neumnost naredili v Ljubljani. Odstavili so predsednika deželne vlade dr. Brejca in poverjenike, ki so bili zastopniki največje kmetijske stranke, ki so hoteli delati v vladi in nositi odgovornost... A kljub temu nas bodo sedaj vabili, da zopet stopimo v vlado! Zakaj to? Ker hočejo sami zasesti najvplivnejša in najvažnejša mesta, nam pa bi dali samo nevažna mesta, kjer se za ljudstvo ne more dosti narediti. Toda mi odklanjamo tako vabilo, ker hočemo popolnega zaupanja. Nismo stranka beračev! Stranka, ki je sedaj na vladi, umira, in z umirajočimi ne sklepamo nobenih kompromisov! Hočemo enakopravnost, in ker smo najmočnejša stranka, zahtevamo pri vladi prvo besedo!«

To stališče je množica 4000 mož iz ljudstva, katero so zastopali, z vsem navdušenjem odobrila. In to stališče je bilo merilo za Ljudsko Stranko, ko je odgovorila na dr. Žerjavovo povabilo z dne 15. nov., naj se naša stranka udeleži medstrankarske seje za sestavo nove vlade. Odgovor, ki ga je prejel dr. Žerjav, se je glasil:

»Ker je V. L. S., kakor nekdanj, tudi danes mnenja, da položaj našega naroda zahteva sodelovanja vseh strank v vladi, je pripravljena, udeležiti se pogajanj za sestavo ljubljanske vlade pod pogojem, ako se poprej popravi nasilje, storjeno pretežni večini slovenskega ljudstva, s tem, da se upostavi prejšnje stanje.

Če se ostale stranke s tem pogojem strinjajo, prosimo Vas, gospod doktor, da nas o tem obvestite, nakar bi V. L. S. bila voljna, v oditi pogajanja za sestavo ljubljanske vlade.

Po milosti gospoda Pribičevića postavljeni predsednik dr. Žerjav seveda na to pismo ni dal odgovora. Pač pa je so-

cialno - demokratska stranka povabila Ljudsko Stranko v pismo z dne 20. nov. na medstrankarski razgovor o sestavi vlade, ki naj bi se vršil dne 21. nov. Na to pismo je Ljudska Stranka odgovorila s tem, da je opozorila socialiste na pogoje, stavljeni dr. Žerjavu ter izjavila: »Ker stavljeni pogoji še niso izpolnjeni, se VLS ne udeleži predlaganega medstrankarskega razgovora za sestavo dež. vlade.«

Še isti dan je došel od socialistične stranke naslednji dopis:

»Obžaluje jemljemo na znanje, da je Vaša spoštovana stranka odklonila se udeležiti današnjega medstrankarskega razgovora glede sestave bodoče dež. vlade.

Ker momentane pol. situacije v dež. vladi naša stranka, ki si je Vašo spoštovano stranko usodila k razgovoru povabiti, ni povzročila, Vaše odklonilno stališče našemu vabilu nasproti ne smatramo za dovolj utemeljeno.

Ker je rešitev krize pri deželni vladi nujna, je umevno, da smatramo za potrebno, da se pogajanja med strankami, ki so se današnje konference udeležile, nadaljujejo, o čemur si Vas usojamo obveščati, s pristavkom, da je želja naše stranke, da bi se Vaša spoštovana stranka odločila za sodelovanje v centralni in vsled tega tudi v deželni vladi, kar bi bilo v eminentnem državnem interesu.

Tako sodi soc. dem. stranka, medtem ko so njeni trije ministri v osrednji vladi sopomagali, izvršiti v Ljubljani nasilje nad zastopniki večine slovenskega ljudstva. Dokler vladajo v kaki stranki take razmere, je jasno, da resnemu človeku ni mogoče, udajati se še tako lepim vabilom, posebno ko ni nobene besede o tem, da se popravi storjena krivica in nasilje.

Sedaj se že nekaj tednov vrše tisti nujni in važni medstrankarski razgovori — seveda brez Ljudske Stranke —, ki se jih udeležujejo JDS, ki je skoraj večni, socialisti in nova kmetijska stranka, kakor je nastala iz agrarno-kapitalističnega dela demokratskih magnatov na deželi. Gospodje se z vso vno trga in pulijo za poverjeniška mesta, a zediniti se ne morejo. Medtem pa vlada sam dr. Žerjav po svoje, in uspehi njegovega gospodarstva se občutno kažejo.

Najhujši birokratski absolutizem brez vsakršne kontrole se je razpasel tako, da izziva v ljudstvu najhujši odpor. Občinski zastopi, zadnji ostanki ljudske avtonomije, se razpuščajo, izdeluje se občinski volilni red, kakor so ga vsilili Hrvatim, kjer so ti čudni demokratje uveljavili na deželi javne volitve. Medtem pa še bolj cvete verižništvo malih in velikih oderuhov, cene rastejo. Moke zmanjkuje, čeprav jo je dr. Žerjav obljubil. Usnja ni, čeprav ga je dr. Žerjav zaplenil. Ljudstvo hodi boso, usnje pa se celo baje izvaja, ali pa leži kje v skritih skladiščih. Tako vidimo sadove absolutistične vlade brez ljudske kontrole tudi v Sloveniji. Ko so zastopniki Ljudske Stranke bili še v deželni vladi, jim je Pribičević jemal kos za kosom njihovega delokroga, vse je hotel centralizirati. V hudem boju z njim je mogla tedanja deželna vlada saj kaj malega rešiti za ljudstvo iz žrela demokratskega centralizma. Danes pa ima dr. Žerjav polno moč, a stvari gredo navzdol, ker gre navzdol tudi samouprava ljudstva in je izginila ljudska kontrola.

Zato velja v našem boju tudi glede deželne uprave geslo: Ven z ljudsko samoupravo! Ven z ljudsko kontrolo!

Žarek v strankarske razmere.

Politični pustolovci v Sloveniji so dosegli svoj namen. Imajo že razne nesrečne spomine za seboj, vendar hočejo Slovenijo tudi v političnem in upravnem oziru privesti do poloma. Pribičević, znani demokratski nedemokrat, je dekretiral svojega ljubljence, ki se oklepa istih policijskih manir kakor njegov duševni oče, dr. Žerjava za predsednika deželne vlade. Ko bi se bilo to začetkom letošnjega leta zgodilo, bi imelo to še kak smisel, in mnogi nepoučeni bi bili mnenja, da to imevanje res odgovarja strankarski moči v Sloveniji. Takrat so namreč naši demokrati, ki prisegajo na policijski sistem, oznanjali v celi Jugoslaviji veliko demokratsko stranko, ki bo pritegnila nase ljudstvo v svoje vrste. Bilo je veliko vpitja, veliko govorov in veliko dragih pojedin. A vse to porajanje je imelo čno veliko napako, da ljudstva ni bilo od nikoder zraven. Najmanj odziva je dobil ta novi stvar v Sloveniji. Bilo je mnogo dobre volje, mnogo kandidatov za razna mesta, toda stranka je bila že v svojem početku mrtvorajeno dete. Vsi zdravniki, ki so stali ob porodni postelji, niso mogli udati življenja temu otroku. Kar je mrtvo, bo ostalo mrtvo na veke.

Razni voditelji nove stranke, ki so se že videli na vseh vodilnih mestih v državi, so morali tudi sami sčasoma izpovedati, da so jih vsi rihovi upi goljufali. Odkrita pot ne vede do cilja. To jim je bilo jasno,

Nastopiti bo treba pot po ovinkih. In karajžno so nastopili to pot.

In sedaj opazujemo v Sloveniji dejstvo, da je JDS vili; iz njenega naročja pa se s trudom izvijata dve novi stranki, ki skušata po ovinkih prilastiti si nekoliko politične moči, katere si ni mogla z odkritim vizirjem priboriti JDS. Od vsega nekdariega sijaja je ostala le še streha, pod katero sta se razčili Samostojna kmetijska in Narodno socialna stranka.

Kar je lastno vsem liberalnim strankarjem od začetka do današnjega dne, tega seveda tudi ti dve novi stranki nista mogli zavreči. Preza jim je geslo, križavost v sprenstvo, nasilje orodje, ovinkarstvo sredstvo.

Posebno jasno se to razodeva pri takozvani Samostojni kmetijski stranki, ki je postala glavna opora političnemu svebodomislecju dr. Žerjavu. Čudno je to, da si zna kapitalizem vedno pridobivati zvestih biaprev, ki mu usano služijo in opravljajo njegova iseljska dela. To vlogo bo igrala sedaj ta stranka. Od početka je bilo namo vsem, ki poznajo naše politične razmere, v katerem gnezdu je bila ta stranka rojena. Njeni ustarcvitelji in navidezni voditelji so se sicer z vso silo trudili, da bi zb. isali sled svojega izvora. Pa na svetu je že tako, da se ne more nobena stvar, nai je še tako tajno zasnovana, stalno prikriti. Oklenili so se je vsi podeželski nekdanji takozvani naprednjaki, svobodomislecji, kapitalistični magnati — vsi ti so bili in so njeni najzvestejši in naipožrtvovalnejši agitatorji. Na zunaj so pa le vsi zatirjali, da ne marajo imeti z JDS niti najmanjšega stika. Seveda, navadnemu človeškemu razumu je to nerazumljivo, kako bi mogel človek v trenutku bistveno svoje mišljenje premeniti ter postati bolj papeški kakor papež. Toda ti novi odrešniki so to našim kmetom z vso resnostjo in vstranostjo dopovedovali. Mnogi so jim tudi to verjeli.

Ko so očetje videli, da je dete začelo samostojno hoditi, niso mogli prikriti svojega očetovskega veselja nad tem dogodkom. Neizkušeni podpredsednik JDS prof. Breznik je mnenja, da »bo bližnja bodočnost zahtevala od vseh protifarških ljudi obilo političnega dela.« je seveda tudi mnenja, da bo pri tem »protifarškim delu« Samostojna kmetijska stranka imela nalogo, opravljati najvažnejše delo. »Zato — pravi neprevdani mladinski vodja JDS — Jugoslovanska demokratska stranka Samostojno kmetijsko stranko po možnosti podpira, in pristajam JDS »celo svetuje, da stopajo vanjo.«

Čisto jasno je JDS povedala to mnenje o novi kmetijski stranki v posebni okrožnici, ki jo je 22. novembra razposlala vsem svojim krajevnim organizacijam po deželi. Ta okrožnica dobesedno pravi tako:

»Da se odpomore pomanjkanju gospodarskih in prehranjevalnih potrebščin po deželi in v mestih, snujejo naši pristaši »Neodvisne kmetijske stranke« gospodarsko organizacijo »Ekonom«, ki ima namen skrbeti za živilske in kmetijsko-gospodarske potrebščine (krmila, gnojila in orodje). Deleži znašajo po 400 K in se plačujejo pri Jadranski banki v Ljubljani na račun »Ekonom«. Vsem našim gospodarskim organizacijam na deželi (Posojilnice, hranilnice, kmetijska društva itd.) kakor tudi posameznikom priporočamo, da pristopajo. Takih organizacij mi dosedaj nismo imeli in zato so naši pristaši velikokrat trpeli očitno škodo, med tem ko je klerikalce podpirala Gospodarska zveza.

Glede razmerja do Neodvisne kmečke stranke poudarjamo sledeče: Naša stranka ne bo nikjer ovirala razvoja Neodvisne kmečke stranke in naši pristaši lahko povsod vstopijo tudi v organizacijo Neodvisne kmečke stranke.« — Tajništvo JDS.

Stvar je tedaj jasno povedana: Vsi podeželski »demokrati« v novo Kmetijsko stranko, s katero bo JDS zedinjena tudi po skupni gospodarski družbi »Ekonom«. Istočasno je namreč tudi »Kmetijska stranka« naznanila, da snuje gospodarsko družbo »Ekonom«. Agrarni in bančni kapitalisti si bodo prisegli ljubezen in zvestobo pri svojih kapitalističnih žepih! Kapitalistične družbe kakor Jadranska banka, Impex, Ekonom bodo skušale uničiti svobodno združeno organizacijo našega kmeta. In temu namenu služijo v politiki bankirsko-kapitalistični JDS ter agrarno-kapitalistična Kmetijska stranka. Ljudstvo pa je opozorjeno ter hiti skrivati svoje žepe pred prsti teh »priateljev«.

Podobno se godi tudi naprednjaški stranki novih Narodnih socialcev. Imeli bi tvoriti pribežališče vseh tistih revežev-delavcev, ki so obsojeni, da vlačijo politični voz tega narodno in demokratsko po barvanega mednarodnega kapitalizma v Jugoslaviji. A javnost pozna že tudi to firmo, ki pomeni življenjsko zavarovalnico politično jetičnih buržuaznih voditeljev.

Med tem pa nasilna socialna demokracija v svojih lastnih vrstah trpi na najhujši bolezn: razpada ob živem telesu. Socialistično delavstvo noče več vedeti za svoje voditelje, ki so se udinjali kapitalističnim močtem: njihov parlamentarni

klub razpada, v vrste organiziranega socialističnega delavstva vdira povodenj nezadovoljstva.

Vedno očitneje se javlja v vseh miselnih prepričanje, da je Ljudska stranka v Sloveniji edina nositeljica demokracije in ljudske svobode.

Kolkovanje in devizna centrala.

Kolkovanje bankovcev se vrši v polnem teku. V Sloveniji bo v soboto že končano. Stavimo pa si že sedaj lahko vprašanje, bo li imelo uspeh, kateri se je pričakoval ali pa se bo nadaljevala naša zmeda v denarnem vprašanju tam, kjer smo se 30. novembra ustavili. Ene pričakovanje, ki ga je stavila vlada v kolkovanje in ga je v svojem uradnem komentarju tudi javno povedala, znižanje cen za 20%, se ni izpolnilo. Sicer je bilo vsakemu tudi površnemu poznavatelju denarnega vprašanja jasno, da se to ne bo zgodilo. No, glavni cilj kolkovanja ni bil ta. Če se bo sedaj preprečil vsaj nadaljni uvoz bankovcev avstroogrške banke na naše ozemlje, je doseglo kolkovanje precej, kajti to utihotapljevanje krivo žigosanih bankovcev je postajalo za našo državo že katastrofalno. Jasno sliko o tem bomo dobili šele, ko objavi ministristvo financ vsoto bankovcev, ki jih je bilo sedaj kolkovanih. Prištevisi tem 20% zadržanih bankovcev, se nam bo pokazalo za koliko milijard smo »obogateli« od začetka leta, ko je bilo uradno žigosanih nekaj manj kot 6 milijard kron.

Ima pa to kolkovanje še namen, da dobi finančno ministristvo natančen pregled, koliko kron imamo v naši državi, da bo ob času zamenjave kron v dinarje imelo pripravljeno dovoljno količino dinarskih bankovcev. Zgodilo bi se sicer lahko, da bi finančno ministristvo vzelo pri zamenjavi premajhno vsoto kron v kalkulacijo. Kake posledice bi to lahko ime- lo? Nastala bi taka zmešnjava in narod, ki ima že itak malo vere v voditelje naše države, bi zgubil vero tudi v državo kot tako.

Vsled tega mislim, da so bili očitki tihoči se kolkovanja, nekoliko prenašljeni, kajti naj izpade isto kakor hoče, poslabšati razmer ne more. Drugo je sicer vprašanje o potrebi in koristi 20% tnega zadržavanja in vprašanje, zakaj se izmenjuje v državne dinarje tako zavlačuje. Mem osebnó ne gre v glavo, da v 20. stoletju pri tako razviti tehniki in tako popolnih strojev, ni bilo mogoče v enem letu natisniti recimo 10 milijard dinarskih bankovcev.

Kar smo zamudili, se ne da več popraviti, a gledati moramo, da bomo vsaj sedaj rešili, kar se še rešiti da.

Žalostno je pri tem dejstvo, da vlada ravno v tem vprašanju noče vprašati za svet in dovoljenje naroda po svojih poslancih. Jasno pa že sedaj povemo, da narod ne more in ne bo sprejel nobene rešitve valutnega vprašanja, ki bo imela predvsem za cilj, ščititi interese kakih bank, in naj bodo te v Belgradu, Zagrebu ali Ljubljani. Cel naš narod, tudi srbski del, ki poseduje precejšno število kronskih bankovcev, ima pravico zahtevati, da se vrednost krone dvigne in ne na umeten način zmanjšuje. Edina možna rešitev valutnega vprašanja v sedanjem stadiju je ta, da se zamenjajo krone z državnimi dinarji al pari, to je v razmerju 1 : 1. Srbski dinarji naj se potem tudi potegnajo iz prometa in zamenjajo z drž. dinarji v razmerju, ki odgovarja obema vrednostima.

To bi bila v prvi vrsti konsolidacija denarnega vprašanja v notranjosti naše države. Pride pa sedaj še veliko težavnejša naloga, dvigniti vrednost lastnega denarja napram tujim valutam. Je to problem, ki se ne tiče samo Jugoslavije, ampak ki teži skoro na celo Evropo. Vsakemu je jasno, da ni mogoče upostaviti kar na en mah predvojnega razmerja valut, a jasno uvidevamo tudi, da sedanje razmerje, ko je stal en dolar 105 kron in ena lira 9 kron, ne sme ostati, ako hočemo rešiti državo gospodarskega poloma. Če primerjamo sedanje tečaje tujih valut s tečaji, ki so bili začetkom leta 1919, vidimo, da so podražile nekatere valute za 200 do 300 odstotkov. In imeli smo posebnó v zadnjem času priliko opazovati, s kako hitrostjo so n. pr. prišli dolari od 50 na 100 kron. Da se mi nahajamo v položaju, v katerem se nahaja Avstrija, bi se dalo to razlagati; ali ker smo mi, kakor sem čital neko poročilo o naši zunanji trgovini, imeli v preteklem letu, to je od 1. decembra 1918 do 1. decembra 1919, aktivno trgovsko bilanco, to je, ker smo več izvozili kot uvozili, dá to mnogo misliti. Potem pridejo še velike vsote dolarjev, ki so jih prinesli naši Amerikanci domov, s katerimi vsotami je že naš Krek delal račune, kako bi se dalo poboljšati naše zavoženo in vsled vojske propalo gospodarstvo. Pogledajmo, je li imelo naše ljudstvo kaj od tega aktivnega

preostanka naše trgovine in s temi dolari? Ne, naša nesposobna vlada jo je tako zavozila, da vse tiste tuje valute, ki so dosele k nam, ne samo da niso nič uplivala na regulacijo cen, temveč še povzročale so dviganje cen, ker je vlada s svojimi principi o slobodni trgovini dovoljevala vsakojake valutne spekulacije. Prišli smo tako daleč, da onih velikih vsot tujih valut, ki jih je dobila naša država, danes nimamo več, a namesto njih imamo pa na 5 milijard kronskih bankovcev več. Naši izvozniki se smejo z dobro valuto, ki jo dobijo za naše izvoženo blago, po svoje disponirati, in vsi po svoji moči doprinašajo padanje naše jugoslovanske krone.

Dvanajsta ura se že bliža. Moramo hitro začeti in radikalno začeti. Eno najpomembnejših del je, da preustrojimo našo devizno centralo, o kateri vemo le toliko, da določa ena postavka v budgetu precejšno vsoto v ta namen. Devizna centrala mora postati res pravo središče vsega prometa z devizami. Prepovedati je pod najstrožjimi kaznimi vsaki izvenredni promet z devizami in tujimi valutami sploh. Izvršitev te naredbe pa bo treba kontrolirati ne samo pri malih, ampak tudi pri velikih »Valuta šibirih«, ali bolje imenovano, pri velebankah. Kako da ne bodo valute tako drage, ko sedaj banke zahtevajo n. pr. za vsako liro, ki jo kupijo in potem prodajo 30 do 50 vinarjev dobička zase. Kot rečeno ves promet s tujim denarjem moral bi se vršiti potem devizne centrale. Vse banke in menjalnice bi morale vse tuje valute, ki bi jih dobile v nakup, kupiti edino na račun devizne centrale in jih isti, oziroma njeni podružnici takoj izročiti.

Istčasno moramo organizirati vsa zunanjo trgovino.

Določiti treba, da se sme jugoslovansko blago izvažati samo proti plačilu v jugoslovanskih kronah ali srbskih dinarjih. Če pa izvažajo kdo proti tuji valuti, mora isto takoj izročiti devizni centrali. Vsak trgovec, ki bo blago uvažal in bo potreboval v to tujo valuto, bo isto dobil pri devizni centrali. Devizna centrala bo torej imela vse v evidenci, koliko tujega denarja imamo in koliko ga potrebujemo. Določila bo po tem razmerju tudi primerne tečaje. Enako bi dobil tudi vsak privatnik, ki bi potoval v inozemstvo in bi se izkazal z gotovim potnim listom, primerno količino tuje valute.

Marsikdo bo mogoče prigovarjal takemu ustroju devizne centrale, češ, da ovira trgovski promet. Res, če bi ekzistirala samo v Belgradu centrala, potem bi šlo težko, a centrala bi morala v vseh središčih in važnih trgovskih mestih imeti svoje podružnice z jako obširnimi delokrogom. Primerjamo lahko druge države n. pr. Čehoslovaška, kjer devizna centrala izobno deluje. Mnogo nasprotovanja bo gotovo tudi od bank, katere izrabljajo sedanje negotovno stanje, delajo z valutno trgovino masne dobičke. Ali bankirji niso narod in ljudstvo že mesece in mesece pričakuje, da se bo tudi zanj nekaj napravilo in se ne bodo sipale samo obljube na vse strani. Ljudstvo mirno čaka, a o priliki bo znalo strogo soditi.

Pregled svetovnih dogodkov.

Volitve. Zadnje tedne so se vršile po važnih državah volitve v državne zборе. V Belgiji so dobili katoličani 73 mandátov, socialni demokrati 70, liberalci 34. Na Francoskem so pri volitvah socialni demokratje doživeli velik poraz, medtem ko so se nacionalisti ojačili. S tem se je Clemenceaujevo stališče spet utrdilo. Najbolj napeto pa se je pričakoval izid volitev v Italiji. Volilni boj je bil zelo ljut. Izvoljenih je bilo 66 liberalcev, 130 demokratov, 4 agrarci, 103 poslanci katoliške ljudske stranke (prej 24), 54 poslancev združene levice, 150 socialistnih demokratov (prej 56), skupno 507 poslancev. Nova zbornica je bila otvorena 1. decembra. Ko je stopil kralj v dvorano, so socialisti v znak protesta zapustili zbornico s klici: Živel socializem! — Za zborničnega predsednika je bil izvoljen Orlando, ki je dobil 251 glasov, njegov protikandidat Luzzati je dobil 143 glasov, za predsednika senata je kralj predlagal Titttoni.

Na Mažarskem je ministrski predsednik Friedrich na zahtevo entente odstopil. Njegove posle je prevzel bivši naučni minister Huszar. Mažari upajo, da bo vrhovni svet sedaj omilil svoje mirovne pogoje. Mažarski admiral Horthy se pridno oborožuje in pripravlja na vojsko s sosednjimi državami. Kakor se vidi, se Mažari še vedno niso udali svoji usodi.

Proti ruskim boljševikom. Ententa je pooblastila Poljsko, da prične z veliko ofenzivo proti sovjetski Rusiji. Poljski vojaški zvedenci se nadejajo, da bo mogla poljska armada osvoboditi Moskvo in Petrograd v treh tednih.

Bolgarija je 27. novembra podpisala mirovno pogodbo.

Zapadno Galicijo je vrhovni svet prisodil Poljski.

Habsburžani izgnani. Dunajska vlada je razglasila zakon, s katerim se izreka izgon vseh članov habsburške rodovine iz avstrijske republike in konfiskacija vsega premoženja, ki se nahaja na avstrijskem ozemlju in pripada članom habsburške hiše.

Na Češkem so narodno socialistični ministri ministrskemu predsedniku Tusarju naznanili, da izstopijo iz vlade.

Turčija pod nadzorstvom. Vrhovni svet je sklenil, da ostane turški sultan v Carigradu ter da se Turčija stavi pod nadzorstvo.

Država SHS.

Regent Aleksander v Parizu.

LDU Pariz, 6. decembra. Predsednik francoske republike Poincare je sprejel prestolonaslednika regenta Aleksandra. Porazgovor je trajal tri četrti ure. Ko je zapustil prestolonaslednik regent Aleksander elizijsko palačo, je bil njegov obraz radosten in pričujoči so imeli vtis, da je zadovoljen z porazgovorom. Drugi dan je predsednik Poincare vrnil regentu Aleksandru poset, ki je bil prav tako priščen in ki je trajal prav tako dolgo.

LDU Belgrad, 7. decembra. Presbiero poroča iz Pariza: Dne 6. decembra je dal jugoslovanski poslanik v Parizu Vesnić prirediti diner na čast Nj. Vis. prestolonaslednika regenta Aleksandra v poslaništvu. Povabljeni so bili g. Polk, Berthelot, ravnatelj političnega oddelka francoskega zunanjega ministrstva, g. Huklakov, ruski poslanik, in več drugih odličnosti iz političnih krogov.

Predujem Srbiji.

LDU Belgrad, 8. decembra. Repara-cijska komisija je odločila, da se Srbiji nakaže predujem na račun vojne odškodnine. Ta predujem znaša 300 milijonov.

LDU Belgrad, 8. decembra. Vprašanje vojne odškodnine je povoljno urejeno in sedaj se vodijo pogajanja za večji predujem. Vlada je določila, da dobe ves predujem srbski državljani, ki so bili za vojne oškodovani. Zato se bo te dni pričela ceniti škoda, ki so jo storili v Srbiji sovražniki.

Parlament še ni odgođen.

LDU Beograd, 8. decembra. Predsednik začasnega narodnega predstavništva dr. Draža Pavlović je bil danes ob 10. dopoldne pri ministrskemu predsedniku Davidoviću. V demokratijskih krogih se govori, da ukaz o odgoditvi parlamenta še ni podpisan.

Italijani v Črnigori.

LDU Cetinje, 8. decembra. V Baru so izkrcali Italijani bataljon vojske, ki naj baje zamenja staro posadko. Ker medtem stara posadka še ni odšla iz Bara, so bile od naših oblasti ukrenjene vse odredbe, ki jih zahteva opreznost.

Proti Surnemu delavniku.

LDU Beograd, 8. decembra. Včeraj je bila tukaj skupščina zveze obrtnijskih udruženj. Sprejeta je bila resolucija proti Surnemu delavniku, v kateri se zahteva od vlade, naj se uvede svoboda dela.

D' Annunzio.

Amerikanci in D' Annunzio.

LDU Beograd, 8. decembra. »Pravda« poroča, da je naša vlada dobila od ameriškega admirala na Jadranskem morju za-trdilo, da je vsaka D' Annunzijeve akcija na Reki, v Splitu ali sploh na Jadranskem morju nemogoča.

Clemenceau proti D' Annunziu.

LDU Berlin, 9. decembra. (DunKU.) »Lokalanzeiger« poroča iz Zeneve: Clemenceau je v svojem glasilu »L'Homme Libre« italijanskega ministrskega predsednika Nittija resno opominjal, naj vendar enkrat napravi red z D' Annunzijem, na čigar program so razen Reke tudi Zadar, Kotor, Ljubljana, Split in Šibenik.

V bratskem objemu.

LDU Berlin, 8. decembra. (DunKU.) »Lokalanzeiger« poroča iz Lugana: Uradno se poroča: Italijanske čete so davi sporazumno z D' Annunzijem vkorakale na Reko. D' Annunzijeve čete so se z vladnimi četami pobratile. To vest so v Italiji sprejeli z navdušenjem.

Mirovni posvet.

Podpis mirovne pogodbe.

LDU Pariz, 6. decembra. Včeraj ob pol sedemnajstih je jugoslovanska delegacija podpisala mirovno pogodbo z Avstrijo in Bolgarijo. Vse težkoče o vprašanju glede kompenzacij so odstranjene po posebnem sporazumu. Ta sporazum je potrjen v protokolu, podpisanem od obeh pogodbenih strank. Novo osvobodjeni kraji so izenačeni v načinu plačevanja s Češko in Poljsko. Izdali se bodo boni na ime prinašalca in

se bodo izplačevali sorazmerno. — Povoljno teko tudi pregovori glede vprašanja na račun naših bodočih dohodkov.

Ameriški delegati odpotovali.

LDU Lyon, 8. decembra. (Brezžično.) Glavni člani ameriške mirovne delegacije, med njimi Polk in White, odrinejo v torek zvečer iz Pariza v Zedinjene države. Ameriški vojaki, ki so vršili službo v hotelu »Grillon«, so odpotovali že včeraj, tajniki, strojepisci in ostalo osebje pa danes ponoči. Večina uradov, ki so poslovali dosedaj v hotelu »Grillon« bo razpuščena, oziroma porazdeljena v druga poslopja, ki so zasedena po raznih ameriških uradih. Tako se bo ameriški tiskovni urad mirovne delegacije preselil v Avenue Montaigne št. 45.

Razna poročila.

Papež za vojne ujetnike.

LDU Lyon, 8. decembra. (Brezžično.) Kakor se poroča iz Rima, je Sv. Stolica že dvakrat intervenirala za izpustitev vojnih ujetnikov. Prvi korak je obstajal v pismu Sv. Stolice na pariškega kardinala Amet-tea, ki se v pismu naproša, naj osebno posreduje pri Clemenceauju za to, da bodo vojni ujetniki mogli prebiti letošnje božične praznike že v krogu svojih rodbin. Drugič je Sv. Stolica posredovala v ta namen z izjavo, da se pridružuje koraku švicarskega zveznega sveta za skorajšnjo izpustitev vojnih ujetnikov.

Francoska zbornica.

LDU Pariz, 8. decembra. (DunKU.) Danes popoldne je bila otvorena nova izvoljena zbornica. Seja je bila radi prisotnosti 24 zastopnikov povrnjenih pokrajin zelo slovesna. Zastopniki Alzacije in Lorene so vstopili za drugimi poslanci, ki so jih ob vstopu svečano pozdravili. Starostni predsednik Siegfried je imel pozdravni nagovor, nakar je zastopnik Alzacije in Lorene prečital izjavo, in končal s slovesno obljubo, da bosta Alzacija in Lorena kot skrajni straži francoske misli ob Renu stražili. Nato je govoril Clemenceau, ki je pozdravil vrnitev obeh pokrajin k materi domovini. Prihodnja seja bo 16. decembra.

Morilci ruskega carja.

LDU Dunaj, 6. dec. (ČTU.) »Wiener Allgemeine Zeitung« poroča iz Kodanja: Glavni krivec pri umoru ruskega carja, Jahontov, je bil pred ruskim sovjetskim sodiščem obsojen na smrt. Kazen je bila že izvršena. Sovjetsko sodišče je že pred dalje časa uvedlo preiskavo proti vsem peterim udeležnikom pri umoru. Glavni krivec Jahontov je bil član krajevnega sovjeta v Jekaterinburgu ter je dal na svojo odgovornost in brez vsake sodbe ustreliti carja, ko so se mestu bližali Čehoslovaki. Ostali štirje krivci so bili oproščeni, ker so sodelovali pri usmrtitvi le prisiljeni.

Tiskarska stavka v Sloveniji.

Po osemtedenskem odmoru se je pričelo ta teden delati v vseh tiskarnah Slovenije. Knjigoveška stavka še ni končana, vendar je upati, da se tudi to sporno vprašanje čimprej reši. Prva pogajanja je zasnovala vlada že koncem oktobra ter izročila to perečo zadevo poverjeniku za socialno skrbstvo g. Prepeluhu, pod čigar vodstvom pa niso uspela. Zadnji teden stavke je vodil oziroma predsedoval pogajanjem tajnik trg. in obrtne zbornice, g. dr. Fr. Windischer, pod čigar objektivnim in spretnim vodstvom se je — dasi zadnji čas vsled nekaterih izkočivših tiskarn zelo zamotani položaj končno vzravnal. V soboto, 6. t. m., ob 10. uri zvečer so se pogajanja končala in se je sestavil sledeči zapisnik:

Temeljem večdnevih pogajanj med zastopniki delojemalcev in delodajalcev grafične stroke se je 6. t. m. med oboje-stranskimi odposlanci in zaupniki pod vodstvom g. dr. Frana Windischerja sklenil sledeči dogovor:

1. Veljavnost dogovora stopa takoj v veljavo.

2. Zastopniki delodajalcev priznajo grafičnemu delavstvu 60 odstotkov zahtevkov v predloženi spomenici z dne 7. oktobra t. l. t. j.

a) kvalificiranemu grafičnemu osebju in sicer strojnimi stavcem 60 odstotkov od zahtevanih 200 K, t. j. 120 K tedensko;

b) vsemu drugemu kvalificiranemu osebju 60 odstotkov od zahtevanih 180 K, t. j. 108 K tedensko;

c) moškemu in ženskem pomožnemu osebju 60 odstotkov od zahtevanih 100 K, t. j. 60 K tedensko.

3. Za novinke pomožne delavke se določa enoletna učna doba, v kateri dobivajo za prvo polletje 60 K in drugo polletje 80 K tedenske plače brez doklad.

4. Vajencem se prizna prostovoljno tedenska nagrada in sicer v prvem letu učne dobe 40 K tedensko, v drugem letu učne dobe 50 K tedensko, v tretjem letu

60 K tedensko, v četrtem letu učne dobe 70 K tedensko brez doklad.

Ako vajenec trajno zanemarija svoje dolžnosti in ne izpolnjuje učne pogodbe, si pridržuje učni gospodar pravico izmero teh nagrad tudi znižati. Vajenci, ki so že dosegli izmero pravkar navedenih nagrad, dobe 10 K tedenskega povška na dosedanje nagrade. V učno dobo se vajencem ne všteje en mesec sedanje stavkarske dobe.

5. Redovito nočno delo znaša v nepretrgani dobi sedem ur, v pretrgani osem ur in se plača poleg običajnih prejemkov kvalificiranemu osebju (tehničnemu) od 18. do 24. ure 1 K 50 vin., od 24. do 6. ure 2 K 50 vin.; grafičnemu pomožnemu osebju pa od 18. do 24. ure po 1 K; od 24. do 6. ure 1 K 50 vin. Ekspedicijske osebe se ne šteje med grafično pomožno osebje, o katerem je tukaj govor.

6. Kvalificiranemu grafičnemu osebju se priznava četrletni nabavni prispevek v izmeri 200 K za samce in 250 K za oženjene, pomožnemu grafičnemu osebju se priznava četrletni nabavni prispevek, in sicer po 100 K samcem in oženjencem po 150 K. Prvi nabavni prispevek se izplača 31. decembra t. l. Nadaljni nabavni prispevki se izplačujejo koncem vsakega kvartala. Za slučaj izstopa iz službe tekom četrletja gre izstopajočemu po času razmeroma pripadajoči znesek (pro rata temporis et quanti).

7. Obe stranki izrekata soglasje, da se revizija obstoječe kolektivne pogodbe odgodi do 30. junija 1920.

8. Osebe, ki je bilo nameščeno za časa stavke v druga grafična podjetja, ne da bi odpovedalo prejšnjo službo oziroma predložilo novemu delodajalcu svoje delav-ske knjižice, mora vstopiti v staro službo, katero more zapustiti le, ako zadosti 14-dnevnu zakonitemu odpovednemu roku.

9. V slučaju spora ali nejasnosti vsled pričujočega dogovora odloča razsodišče, sestojče iz treh članov, in sicer od strani delodajalcev g. Karel Čeč, od strani delojemalcev g. Werzak Leopold in kot predsednik g. dr. Windischer.

10. Dogovori se generalni pardon glede vseh oseb, ki so bile udeležene pri mezdnem sporu.

11. Z delom se začne v ponedeljek, dne 8. t. m., brez odškodnine za ta dan kot praznik.

Politične novice.

Iz našega uredništva. Glavno uredništvo »Slovenca« je prevzel poslanec Franc Smedej.

»Samostojni« proti kmetom. Za nedeljo je sklicala Kmetška zveza shod v Št. Jerneju na Dolenjskem. Na shod so prišli tudi takozvani »samostojni« z namenom, da bi shod razbili. Tako umevajo namreč liberalni gostilničarji in njihovi najeti ljudje delo za kmeta. Spočetka so »samostojni« s svojim divjaškim kričanjem in razgrajanjem nekaj časa preprečevali zborovanje. Nastopil je poslanec Brodar, ki je pozval navzoče razgrajalce, naj mirujejo, ker bo tudi njim dana svobodna beseda, da naj pokažejo, kako pojmujejo svobodo, saj so vendar na shodu zbrani sami kmetje. Toda tudi to jim ni pomagalo. Seveda je vsled tega nastalo tudi ogorčenje med pristaši Kmetške zveze, ki so pričeli klicati: »To je olika in izobrazba »samostojnih«, to so kmetje, ki ne puste govoriti kmetu Brodarju, da bi povedal resnico, ker se je boje! Skandal! To je demokratizem liberalnih kmetov, trgovcev in gostilničarjev! Po četrtturnem kričanju je poslanec Brodar nadaljeval svoj govor in je bila ob koncu shoda sprejeta soglasno nezaupnica sedanji vladi, v prvi vrsti dr. Zerjavu. Po shodu so pravili kmetje, da so šele sedaj spoznali zverin-sko samostojnost liberalnih kmetov in gostilničarjev in da jih bodo šele sedaj znali prav oceniti. Značilno je, da se izmed samostojnih kmetov njihče ni hotel oglašati k besedi, ko jih je pozval k temu predsednik shoda. Vsa njihova učenost je obstojala v rjoenju. V Šent Jernej je prihitel hujskat tudi »samostojni« Kuralč iz Mavčič na Gorenjskem. Ko ga je poslanec Brodar vprašal, če ima tudi na Dolenjskem posestvo, so začeli z golažem po samostojnih kmetih podkupljeni komiji, mesarski pomočniki in razni pobalinski vpiti: »Udari hudiča!« ter grozili s pestmi. Kmetje so se seveda zgražali nad tako liberalno surovostjo. — Naslednji dan je imela Kmetška zveza shod v Kostanjevici v stari šoli, na katerem je tudi govoril poslanec Brodar. Tudi tu je nekdo izmed samostojnih kmetov skušal motiti shod, pa je čul dober pouk. Ostalo je na shodu še 6 samostojnih kmetov, ki se pa kljub pozivu niso oglasili k besedi. Po govoru gospoda Stanovnika je neki 18 letni fant skušal dokazovati, da samostojni kmetje niso proti veri, zborovalci pa so zapustili dvorano, češ: »Tega tiča pa mi že poznamo.« Nato je tudi osamljena šestorica porisala iz dvorane. — Nova stranka, ki ruši samo kmetško slogo, s svojimi surovimi nastopi pač ne bo pridobila volj med našim ljudstvom.

Klub socialističnih poslancev. Zalogostno vlogo kapitalističnih priganjačev igrajo v osrednji vladni trije može, ki jih je poslal v Belgrad socialistični proletarijat, da ondi zastopajo njegove interese. Trinajstotica socialistov menda sedi v belgradskem parlamentu in trije može so jih vodili: Kristan, Korač in Bukšek. Iz treh grmečih levov so postali trije janci, dobri in pohlevni, ki ližejo Pribečeviču z roke. Socialistično delavstvo stiska pesti in trinajstotica v Belgradu poveša glave ter se sramuje primerjati socialistično teorijo s prakso svoje voditeljske trojice. Kaj čuda, da se niti več ne shajajo v klubu. Kdo bi se pač mogel boriti proti divjemu zakonu, ki ga je trojica socialističnih voditeljev sklenila s kapitalistično buržoazijo! Zgodilo pa se je pretekle dni, da so vsi klubi morali podati predsedstvu parlamenta seznamek svojih članov. Vsi klubi so to storili. Klub socialističnih poslancev pa je po sodruhu poslancu Kneževiću podal to-le izjavo: Odkar so trije njegovi člani v vladi zastopani, klub socialističnih poslancev ni imel nobene seje več. Ni znano, koliko članov šteje klub, in ni znano če ima sploh še kakšnega člana. Tako približno se glasi ta izjava. In res, čemu se, čemu člani, ko pa trojica socialistov v vladi z absolutističnim Pribečevičem na čelu sklepa kakor se zdi. Čemu bo socialistom klub, ko pa imajo je-roba Pribečeviča! Socialistični proletarijat, zakrij si obraz!

Občinski volilni red na Hrvaškem. Naša demokratsko-socialistična vlada si je v dobi svetovne demokracije stekla neuporabno zaslugo, da je hrvaškemu ljudstvu oktroirala občinski volilni red, ki bi je v obraz vsem pojmom demokracizma. Dali so sicer volilno pravico moškim, a ne kmetiskim in delavskim ženskam, kakor da bi kmetke in delavske matere ter žene ne čutile na sebi posledice svoje brezpravnosti. Ta demokratsko-socialistična gospoda pa je šla še dalje ter je tudi glasovanje moških dala pod kontrolo svojih pandurjev, policajev, žandarjev ter ljudskih pijavk. Volilni red za hrvaške občine na deželi določa namreč, da bosta hrvaški kmet in delavec morala voliti javno, na glas, v pričo vseh tistih, ki so doslej imeli ljudstvo pod svojo policijsko in odesniško peto. Tak je demokracizem sedanje demokratsko-socialistične vlade, katere eksperiment je pri nas dr. Žerjav.

Clemenceau odstopi? V pariških parlamentarnih krogih govore, da bo Clemenceau tri dni po volitvi predsednika, torej dne 5. februarja odstopil.

Cenjenim naročnikom!

Posledice ravnokar končane tiskarske stavke bodo zelo občutno zadele vse slovenske časopise. Ako bi hoteli zvaliti vse novo velikansko breme na ramena cenjenih naročnikov, bi morali dvigniti celoletno naročnino na »Slovenca« na najmanj 150 K. Treba namreč pomisliti, da so se poleg tiskarskih plač zvišale tudi cene vsem tiskarskim potrebščinam.

Tolikega bremena si seveda ne upamo naprtiti cenjenim naročnikom, ker v polni meri upoštevamo neugoden položaj, v katerem se nahaja velika večina cenjenih naročnikov. Skušali bomo pokriti razliko s povišanjem inseratnega tarifa, z intenzivnejšim nabiranjem novih inseratov ter po potrebi s primerno omejitvijo obsega lista.

Vsekako bo pa treba poseči vsaj po delnem zvišanju naročnine in upamo, da ne bomo segli predaleč, ako bomo v novem letu zaračunavali naročnino na »Slovenca« z 10 K na mesec.

Da vsaj nekoliko odškodujemo cenjene naročnike za dobo stavke, bomo za meseca december in januar računali naročnino po dosedanji ceni.

V prijetni nadi, da bodo cenjenim naročnikom spoštovali skrajno težaven položaj našega časopisa in nam ne bodo odrekli malenkostnega povišanja, vabimo vse so-mišljenike in prijatelje na najobilnejšo naročbo.

Dnevne novice.

Težko obolen je v Dupljah župnik Peter Bohinjec. Zdravil se je bil že v ljubljanskem Leonišču, kjer se mu je bolezen toliko zboljšala, da se je mogel vrniti domov. V Dupljah se mu je bolezen nevarno ponovila. Priporočamo ga vsem znancem v prijateljski spomin.

Škofijska kronika. Za svojega generalnega vikarja je imenoval gospod knezoškof stolnega prosta prelata Andreja Kalana. — Mons. dr. Andrej Karlin, ki ga je Nj. Svetost papež Benedikt XV. razrešil od škofijske stolice tržaško-koperske in ga imenoval za naslovnega škofa termskega (Themiscyra v Pontu) ter mu hkrati podelil naslov prestolnega asistenta papeževskega, se je naselil v ljubljanski škofiji. Poverjeno mu je vodstvo Zavoda sv. Stanislava v št. Vidu nad Ljubljano. Dosedanji rektor zavoda in ravnatelj šk. za-

sebnih gimnazij v zavodu dr. Janez Gnidovec je vstopil v kongregacijo misijonarjev sv. Vincencija Pavla v Ljubljani. Za ravnatelja gimnazije v Zavodu sv. Stanislava je imenovan profesor Anton Koritnik. — Imenovani so bili: Jožef Lavrič, župnik na Breznici, za škof. duh. svetnika in dekana radovljiške dekanije, dr. Gregor Žerjav, prefekt v Zavodu sv. Stanislava, za pomožnega učitelja verouka na ljublj. drž. realni in Ivan Drešar, žup. upravitelj v Žalini, za žup. upravitelja na Sv. Planini. — Stalni pokoj je dovoljen dr. Ivanu Janežiču in dr. Jožefu Dolencu, profesorjema bogoslovja v Ljubljani, Martinu Nemanič, župniku v začasnem pokoju v Metliki. — Na podeljene župnije so bili umeščeni: Karl Gnidovec, žup. upravitelj v Žužemberku na župnijo Žužemberk ter bil hkrati dne 28. 9. 1919, imenovan za dekana žužemberške dekanije, Fr. Zorko, žup. upravitelj v Kamni gorici, na župnijo Kamna gorica (dne 20. 9. 1919) in Jakob Fatur, žup. upravitelj v Radovljici, na župnijo Radovljica (dne 16. nov. 1919). — Podeljene so župnije: št. Jurij pri Kranju Janezu Piber, župniku v Gorjah; Poljane Mateju Tavčar, kaplanu v Selcih nad Šk. Loko; Zalina Jožefu Šolar, župniku v Lipoglavu; Preserje Mihaelu Perčič, kaplanu v Križah pri Trzinu. — Premeščeni so kaplani: Anton Anžič iz Šmartne pod Šm. goro v Selca, Franc Belec iz Kočevja v Stari trg ob Kolpi, Anton Rovtar iz Starrega trga ob Kolpi v Kočevje. Rudolf Kapš je nameščen za kaplana v Šmartnem pod Šm. goro. — Umrli so: Fr. Vrhovšek, župnik v pok. dne 30. 9. t. l. v Kandiji pri Nov. mestu, Tomaž Rožnik, župnik v Dobrniču, dne 18. 10., Matija Kralj, župnik v pok. v Ljubljani, dne 26. 10. in Fr. Ivanetič, voj. kurat v pok. dne 10. 11. t. l. na Savi ob južni železnici.

Razpisane so po okrožnici do 31. 12. t. l. župnije Gorje, Lipoglav in Poljanica.

Uprava »Narodne Politike« v Zagrebu nas prosi objaviti, da je za časa stavke pošiljala nekaterim gospodom po Sloveniji svoj časopis na ogle. Kdor izmed teh lista ne namerava naročiti, naj ga nemudoma vrne.

Uradniške plače. LDU Belgrad, 6. decembra. »Pravda« javlja: Včeraj dopoldne ob pol 10. je bila seja ministrskega sveta, ki je trajala do večera. Na tej seji je bilo urejeno tudi uradno vprašanje. Kar se tiče draginjske doklade, je bila sprejeta zahteva uradnikov, izražena v memorandumu. Na ta način bi uradniki X. in XI. činovnega razreda dobili 120 odstotno draginjsko doklado, dočim bi dobili uradniki višjih razredov doklade v treh kategorijah, namreč po 100, 80 in 60 odstotkov.

Dobrodela elektna loterija v korist slepcem, sirotam, invalidom in hiralcem. Skupna vrednost dobitkov znaša 80 tisoč kron. Glavni dobiček v vrednosti 20.000 K, nadaljni dobitki v vrednosti po 5000, 3000, 1500, 500 K itd. Srečka stane 2 kroni. Z ozirom na blag namen te loterije priporočamo, da si vsakdo kupi nekaj srečk. Srečke prodajajo razni trgovci in trafikanti. Naročajo se lahko tudi v loterijski pisarni, ki je sedaj na Poljanskem nasipu št. 10 v Ljubljani.

Ljubljanske novice.

Ij Poroka. V nedeljo, dne 7. t. m. se je poročil v šentpeterski cerkvi g. Albin Zajec, rač. revident, z gospodično Beto Treotovo iz ugledne ljubljanske družine.

Ij žalostna manifestacija. Za ponedeljek dopoldne so sklicali takozvani narodni socialisti javen manifestacijski shod v Mestni dcm, na katerem so hoteli proglasiti ustanovitev svoje stranke. Shoda pa so se udeležili v velikem številu socialni demokrati, ki so med brezuspešnimi protesti narodnih socialistov izvolili svoje predsedstvo shoda. Govoril je v imenu narodne socialne stranke g. Brandtner, ki pa je moral večkrat prekinjen prenehati, a tudi socialni demokrat Tokan je zamen skušal uveljaviti svoj glas. Vpitje, žvižganje in pretepanje je bilo tako splošno, da je bil vsak govor popolnoma nemogoč. Končno je došel na shod vladni komisar v spremstvu policajev ter je shod razpustil. Zborovalci pa so se le neradi ločili od prijetnega prostora ter so se še dalje zmerjali in pretepli, dokler jih ni policija s silo iztirala iz dvorane. Narodni socialisti so ob koncu zapeli »Lepo našo domovino«, kar pa so socialni demokrati izžvižgali. Prepri so se nadaljevali tudi pred Mestnim domom, kjer so se skušali preseliti v izbranih psovkah. Od Mestnega doma so korakali narodni socialisti v spremstvu, bilo jih je okoli 150, po mestu, med tem ko so jih socialni demokrati spremljali in kričali, da gredo za pogrebom. V Prešernovi ulici je cel sprevod policija razkropila.

Ij Nova založba. Nova založba naznanja, da je odprla svoje prodajalniške prostore na Kongresnem trgu (nasproti Zvezde), kjer so na prodaj knjižice, ki jih je izdala Nova založba, po založnih cenah. Iz-

šla je »Kasija« v lični vezavi in se prodaja po 11 K za izvod.

Ij Občni zbor »Ruskega kružka«. V petek dne 11. t. m. ob 8. uri zvečer se vrši v veliki dvorani Mestnega doma redni občni zbor Ruskega kružka, na kar opozarjamo ne le člane, marveč tudi vse prijatelje ruskega jezika in naroda. Na obnem zboru se bodo sprejemale tudi priglasitve novih članov. Članarina se določa mesečno na 3 krone. Otvoril se bo takoj tečaj za učenje ruščine za začetnike in pa konverzacijski večeri za one, ki so ruskega jezika vsaj deloma vešči. Na teh večerih se bo tudi predavalo. — Odbor.

Ij Konec stanovanjske komisije in mestnega najemnega urada v Ljubljani. Ker je te dneve izšla in stopila v veljavo nova vladna naredba o ustanovitvi drž. stanovanjskega urada za Slovenijo v Ljubljani, preneha s tem obstoj stanovanjske komisije in mestnega najemnega urada in preidejo vsa opravila teh dveh oblasti na državni stanovanjski urad, ki se ustanovi in prične s svojim delovanjem še tekom tekočega meseca.

Ij Zakotni menjalci denarja — tako imenovani sarafi — so čas, ko se je žig-sal denar in so banke odklanjale vsak drug posel, dobro izkoristili in gulili ljudi, kolikor so le mogli. Tako so dajali v Zagrebu vračajočim se izseljencem samo po 80 K za dolar. Tudi v Ljubljani cvete sarafstvo seveda na škodo splošnosti. Te dni, ko se v bankah ni moglo menjati, se je neka žena zatekla k sarafom v kavarni »Slon«. Ponujali so ji za 200 dinarjev 700 K! Tako smo dobili tudi pri nas nove vrste ljudskih pijavk!

Ij Vlom v Klandrovo trafiko. Štefan Mamola, Ivan Skabin in Jožef Štrukelj so se dogovorili, da vlomijo v Klandrovo trafiko v Kolodvorski ulici. Vlom so tudi izpeljali, a so bili že pravočasno zasačeni. Skabin je stal že pred poroto v Srebotnjakovem slučaju, Štrukelj je pa stal pred poroto zaradi znanega drznega roparskega dejanja, ko so ljubljanski nepridipravi odnesli blagajno. Porota je oha oprostila. Zaradi vloma v Klandrovo trafiko je prisodilo ljubljansko deželno sodišče Mamoli 13 mesecev, Skabinu 6 mesecev in Štruklju 10 mesecev težke ječe.

Najnovejša poročila.

PODPIS MIROVNE POGODBE.

LDU Pariz, 9. dec. (DKU Brežično.) Včeraj so Jugoslovani in zastopniki velsil podpisali v uradu Julesa Cambona dodatno pogodbo k st. germainski mirovni pogodbi. V tej dodatni pogodbi priznavajo velsile Jugoslovonom gotove ugodnosti, zlasti glede sporeda uveljavljenja njihovih reparacijskih zahtev.

DVORNI MARŠAL.

LDU Belgrad, 9. decembra. Govori se, da bo za dvornega maršala imenovan g. Savko Grujić, dosedanji poslanik v Washingtonu. Dosedanji vršilec dolžnosti dvornega maršala polkovnik Jašo Damjanović bo imenovan za vojnega atašea v Parizu.

CLEMENCEAU V LONDONU.

LDU Pariz, 9. decembra. (DunKU.) Ministrski predsednik Clemenceau odputuje danes v London, in sicer na povabilo Lloyd Georgeja, da se z njim pogovori o raznih dnevnih vprašanjih, kakor o ruskem in turškemu vprašanju, o načelni ugotovitvi, ali naj mirovna konferenca deluje naprej, o stališču proti Nemčiji in o položaju nastalem vsled zakasnitve ratifikacije mirovne pogodbe po Ameriki. »Izjavljuje Wilsonovega načrta,« veli pariški in londonski komunik, »prisili Evropo, da se osamosvoji.« Posvetovanja med Clemenceaum in Lloyd Georgeom se bodo torej bavila s politično in gospodarsko vzpostavitvijo evropskega ravnotežja.

LJENIN ZA MIROVNA POGAJANJA.

LDU Moskva, 9. dec. (DunKU Brežično.) Sedmi sovjetski kongres je na predlog Ljenina sklenil, pozvati alirane in asociirane države, naj se takoj prične mirovna pogajanja.

BOJI NA RUSKEM.

LDU Moskva, 9. decembra. (DunKU Brežično.) Frontno poročilo z dne 8. decembra: Na fronti ob Narvi močan artiljerijski ogenj. Na južni fronti smo zavzeli mesto Boričovo, ki so ga rdeče čete zopet osvojile, Železniško progo Kijev-Poltava smo dosegli in prekoračili. Rdeče čete so prodrle 20 vrst od Pavlovska. Na turkestanjski fronti je bil v nedeljo zaseden Avančuk (?). Ujeli smo 1500 mož in vplenili 10 lokomotiv in 150.000 pudov kurilnega olja. Naše čete so zasedle Petro-Aleksandrovsk.

TURŠKA MIROVNA POGODBA.

LDU Pariz, 9. dec. (DunKU - Brežično.) Iz Carigrada javljajo: Medzavezniška posebna komisija za pripravo turške mirovne pogodbe je dokončala svoje preiskave in bo predložila najkasneje do konca decembra svoje poročilo vrhovnemu svetu.

Narodno gledališče.

Opera:

10. decembra, sredo, Hoffmannove pripovedke. Abonn. C/2. — 11. decembra, četrtek, Prodana nevesta. Abonn. A. — 12. decembra, petek, Lepa Helena. Abonn. E. — 13. sobota, Rigoletto. Abonn. D/2 — 14. decembra, nedelja, Hoffmannove pripovedke. Abonn. izven. — 15. ponedeljek, zaprta. — 16. decembra, torek, Prodana nevesta. Abonn. E. — 17. decembra, sredo, Lepa nevesta. Abonn. B.

Drama.

10. decembra, sredo, Na Pologu. Ab. E. — 11. decembra, četrtek, Hlapci. Ab. izven. — 12. decembra, petek, zaprto. — 13. decembra, sobota, Pepelka. Abonn. A. — 14. decembra, nedelja, popoldan, Pepelka. Abonn. izven. — 14. nedelja, zvečer, Konjiček, ženitba. Abonn. izven. — 15. decembra, ponedeljek, Mimogrede. Abonn. C. — 16. decembra, torek, zaprto. — 17. decembra, sredo, Na Pologu. Abonn. D.

Cerkveni vestnik.

c Župnim uradom! Dne 17. decembra je rojstni dan Njegove kraljeve Visokosti prestolonaslednika in regenta Aleksandra. Radi tega naj se v vseh župnih in drugih duhovniških cerkvah opravi dne 17. decembra, oziroma naslednje nedeljo slovesna služba božja po načinu, kakor je določeno za cerkveno proslavo državnih praznikov, n. pr. po odloku šk. ordinarijata z dne 20. novembra 1919 št. 6129. V cerkvah, kjer se bo opravila slovesna služba božja dne 17. decembra, je vzeti mašo po gratiarum actione po formularju de Beata Maria Virgine in Adventu: Rorate. Škofijski ordinarijat v Ljubljani, dne 9. dec. 1919. Generalni vikar. A. Kalan l. r. Opomnja: Ta odlok se objavlja tem potom, ker uradno ni mogoče pravočasno obvestiti župnih uradov. Trajno odredbo glede službe božje na državne praznike bo prinesla prihodnja številka »Škofijskega lista«.

c »Congregatio Mariana academica«. Vsled potrebe, da se poglobi versko življenje med visokošolskim dijaštvom, se je osnovala akademska kongregacija pod vodstvom prof. dr. Lukmana. Svoj sedež ima v zavodu Marijanišče. Pozivljamo vse tovariše akademike ljubljanske univerze, ki hočejo vstopiti v kongregacijo, da pridejo na prvi sestanek v sredo, dne 10. decembra 1919 ob 5. uri popoldne v Marijanišče, kjer se natančneje pogovorimo o prihodnjih sestankih, o pravilih kongregacije in drugo. — Začasni konsult.

Dilaški vestnik.

d Jugosl. kat. akad. društvo »Danice« posluje sedaj v Ljudskem domu, II. nad., št. 25. Uradne ure vsak dan od 3. do 5. ure popoldne.

d Diskusijski večer »Danice« se vrši v četrtek, dne 11. t. m. ob pol 8. uri zvečer v pisarni S. D. Z., Ljudski dom. Prosimo zanesljive udeležbe vseh članov in gostov. Odbor.

Orlovski vestnik.

Šentpeterski Orel v Ljubljani vabi člane in prijatelje na fantovski večer, ki bo v sredo ob pol 8. uri zvečer v šentpeterskem prosvetnem društvu. Prosi se zanesljive udeležbe.

Aprovizacija.

a Krompir za ubožno akcijo A in B se bo delil pri Mühlienu po sledečem redu: Na A izkaznice od 8. do 11. ure dopoldne in od 2. do 5. ure popoldne in sicer na št. 1 do 100 dne 10. decembra dopoldne; št. 100 do 200 dne 10. decembra popoldne; št. 200 do 300 dne 11. decembra dopoldne; št. 300 do 400 dne 11. decembra popoldne; od št. 400 naprej dne 12. decembra dopoldne. — Na B izkaznice od 8. do 11. ure dopoldne in od 2. do 5. ure popoldne in sicer na št. 1 do 100 dne 12. decembra popoldne; od št. 100 do 200 dne 13. decembra dopoldne; od št. 200 do 300 dne 13. decembra popoldne; od št. 300 do 400 dne 15. decembra dopoldne; od št. 400 do 500 dne 15. decembra popoldne. — Vsaka oseba dobi 10 kg krompirja, kilogram stane 1 K 50 vin. — Nadaljni spored se objavi.

MATTONI-JEVA
GIËSSHÜBLSKA
PRAIRIČNA KISLA VODA

Iščemo:

Modelne mizarje za stalno, ključavničarje za 8 tedensko delo.

Štirje tovarne in livarne d. d. Ljubljana.

Imate bolečine? V obrazu? V cellem telesu? Vaše mišice in živci vam odpovedujejo? Poizkusite pravi Fellerjev Elza-fluid! Bodete se čudili 6 dvojnatih ali 2 veliki steklenici 24 K.

Ali trpite na počasni prebavi? Na slabem apetitu? Zaprtju? Proti temu pomagajo prave Fellerjeve Elza-kroglice 6 skatlic 12 K. Prava želodec okrepujoča švedska tinktura 1 steklenica 10 K. — Omot in poštena posebej, a najceneje. — Eugen V. Feller, Stubica donja, Elza trg št. 134, Hrvatska. A

Učenka se sprejme v modno in mafaktorno trgovino; biti mora zelo postena, dobra v računstvu ter stanojoča v Ljubljani. Vpraša se v trgovini Albine Samec, Sv. Petra c. 53. 6050 (2)

Kupili bi male vozilke (vagončke) in plošče za obračanje za opersko obrt in podložne desice za strešnik. 6056 (4) Cigiana Carma, Hrvatsko.

Naprodaj je večjo množino lepih jabolk. Naslov pove upravnistvo pod št. 6051.

Kupim žimo in ščeline po najvišji ceni. Anton Šimenc, Ljubljana, Karlovsk. cesta 8.

Prazne steklenice od konjaka, male in velike kupi Ivan Perdan v Ljubljani.

Med in vosek kupuje v vsaki množini družba „Sad“ preje Primož Hudovernik, Ljubljana, Kolodvorska ulica.

Kupim sladkor
Ponuditi jo: Vratarju hotela „Slon“ v Ljubljani.

V Kozjem je na prodaj nova zidana enonadstropna hiša s 5 stanovanji, obširnimi dvoriščem, drvarnico in velikim vrtom. Ponudbe je nasloviti na Posojilnico v Kozjem. 6073 (2)

Odvetnik
dr. Andrej Veble
naznanja, da je otvoril odvetniško pisarno pri Sv. Lenartu v Slov. Goricah v posejilniški hiši (I. nadstr.)

Odvetnik
dr. Ivo ČEŠNIK
naznanja, da je otvoril svojo pisarno v Kandiji - Novem mestu (v dr. Buhovi vili).

Odvetnik
dr. Boštjan Schaubach
naznanja, da je otvoril svojo pisarno v Borovljah.

Zenična ponudba
Mlad inteligenten gospod, ki govori več jezikov in zna tudi čevljarstvo obrt se želi seznaniti z mlado inteligentno gospodinjico, ki bi imela posestvo ali pa kakih 50.000 K. Ponudbe pod »Mnogo sreče« 6054 na upravo lista.

Dvajsetletno močno kmečko 6053
dekle
ki ni se nikjer služilo, želi primerne službe v mestu ali na deželi. Važno je vsakega gospodinjkega in kmekega dela, nekoliko šivanja in priproste kuhne. — Ponudbe z navedbo plače na naslov: Poštno ležetje št. 1001 Velike Lašče.

Išče se **6055**
bona
k zelo solidni družini z dvema otrokoma (6letna deklica, 1½ letni deček). Mesečna plača 70 K. Deklice z dobrimi spricavali in sliko naj se obrnejo na naslov: Milinković, sodnik v Pankracu.

Preklic!
S tem preklicem, da ni res, kar sem govoril 1. decembra o gospe Slaminjak na hodniku pred njenim stanovanjem. Ljubljana, 6. decembra 1919. Jurij Gabriel.

Brez posebnega obvestila.

Ana Vončina, roj. Ahačič, naznanja v svojem imenu in v imenu svojih otrok Edvarda, Rudolfa, Ladislava, Milana in Adolfa, Anke in Marije Vončina prežalostno vest, da je njen ljubljani in dobri soprog oziroma oče, gospod

Adolf Vončina,
tajnik okrajnega zastopa kozjanskega,

danes dne 16. t. m. previden s sv. zakramenti za umirajoče v starosti 71 let mirno v Gospodu zaspal.
Kozje, 16. oktobra 1919.

Okrajni zastop in okrajna hranilnica v Kozjem naznanjata prežalostno vest, da je dne 16. okt. t. l. mirno v Gospodu zaspal njiju letni in mnogozaslужni tajnik, gospod

Adolf Vončina

Zvestemu uradniku blag in trajen spomin!

Kozje, 16. oktobra 1919.

Komandant in častniki kralj. rečne flotile javljajo vsem znancem in prijateljem tužno vest, da je je njih mil in najboljši tovarš

Vladimir Trost
poročnik fregate

dne 14. oktobra t. l. ob 10. uri dopoldan našel smrt v Dunaču pri izvrševanju svojih službenih dolžnosti. Zemeljske ostanke nepozab. se do sedaj še ni našlo. Maša zadušnica se bode čitala dne 25. oktobra t. l. ob osmih zjutraj v tukajšnji župni cerkvi. Vječnaja mu pamjat!

Novi Sad, 21. oktobra 1919.

Komandant in častniki Kralj. rečne flotile.

V imenu Njegovega Veličanstva kralja!

Deželno sodišče v Ljubljani kot vzklicno sodišče je vsled naredb z dne 29. junija 1919, s katero je bila določena razprava, razpravljalo dne 8. julija 1919 pod predsedstvom v. s. sv. Vedernjaka, v navzočnosti dv. sv. Andolska, v. d. s. sv. Einspielerja in d. s. sv. Nagodeta kot sodnikov in sv. Hudnika kot zapisničarja, v prisotnosti I. državnega pravdnika Bežka in zagovornika dr. Krejčiča dne 8. julija 1919 razsodilo tako: Vzklicu javnega obtožitelja radi izreka o krivdi zoper sodbo okrajnega sodišča v Ljubljani z dne 14. maja 1919, opr. št. U VII 277/19-3 in po predlogu zagovornika obtoženca na zavrnitev vzklica, dne 8. julija 1919 razsodilo tako: Vzklicu javnega obtožitelja radi izreka o krivdi zoper sodbo okrajnega sodišča v Ljubljani z dne 14. maja 1919, opr. št. U VII 277/19-3 se ugaia, spodbijana sodba spremenja in obtoženec Maks Černak spozna krivim prestopka draženja po § 20. t. l. z dne 24. marca 1917 št. 131 d. z., storjenega s tem, da je zahteval dne 26. februarja 1919 v Ljubljani, izrabljaje izredne po vojnem stanju povzročene razmere za 1 skatlico vžgalic 30 vinarjev, torej za potrebne reči očitno čezmerno ceno in se obsoja po § 20 t. l. cit. naredb z uporabo § 266, 261 k. z. v 500 (pet sto) kron denarne globe, vslučaju neizterljivosti na 5 dni zapora, po § 45 št. 2 te naredb se sodba objavi v vseh štirih ljubljanskih dnevnikih (v Slovenskem Narodu, Slovincu, Jugoslaviji in Napreju) in z nabitjem na občinski deski v Ljubljani. V smislu § 389 k. p. r. ima plačati stroške kazenskega postopanja.

U VII 528/19-9

V imenu Njegovega Veličanstva kralja!

Deželno sodišče v Ljubljani kakor vzklicno sodišče je danes pod predsedstvom podpredsednika deželnega sodišča Regalija, razsodilo tako: Vzklicu javnega obtožitelja radi izreka o krivdi zoper sodbo okrajnega sodišča v Ljubljani z dne 4. avgusta 1919, opr. št. U VII 528/19-5 se ugaia, spodbijana sodba spremenja in obtoženec Bogomir Götz spozna krivim, da je meseca aprila t. l. v Ljubljani v svoji prodajalni na Mestnem trgu prodajal navadni črni ševljot po 220 K meter, tedaj izrabljajoč izredne po vojski povzročene razmere zahteval za potrebne reči očitno pretrane cene ter s tem zagrešil prestopok po § 20/1 ces. nar. z dne 24. marca 1917., št. 131 dr. zak. in se obsoja po isti zakonski določbi z uporabo § 266 in 261 k. z. v denarno globo 5000 (pet tisoč) kron eventualno v slučaju neizterljivosti na 10 dni zapora in v smislu § 389 k. p. r. v povrnitev stroškov kazenskega postopanja; po § 45 cit. naredb se sodba objavi v vseh štirih ljubljanskih dnevnikih (v Slovenskem Narodu, Slovincu, Jugoslaviji in Napreju) in z nabitjem na občinski deski. V Ljubljani, dne 30. septembra 1919.

Vr. XII 288—19—26.

V imenu Njegovega Veličanstva kralja!

Deželno sodišče v Ljubljani je razsodilo tako: I. Obtoženca Maks Japelj, rojen dne 1. oktobra 1876 v Košan, pristojen v Logatec, kat. vere, vdovec, trgovec, stanujoč v Mostah, že kaznovan, in Anton Boc, rojen 2. junija 1864 v Selu pri Smarju, pristojen v Ljubljano, kat. vere, oženjen, barvar na Glincah, že kaznovan, sta kriva: in sicer: 1. Maks Japelj: a) da je začetkom februarja 1919 v Ljubljani s sladkorjem, torej s potrebščino, veržno trgoval; in b) da je — zaradi draženja že obsojen — meseca februarja 1919 v Ljubljani izkoriščaje po vojnem stanju povzročene izredne razmere zahteval za sladkor, torej za potrebščino očitno čezmerno ceno 16 K za 1 kg. pri čemer je neopravičeni dobiček, ki ga je dosegel s kaznivim dejanjem, presegal 2000 K; in 2. Anton Boc, da je meseca februarja 1919 v Ljubljani izkoriščaje po vojnem stanju povzročene izredne razmere zahteval za sladkor, torej za potrebščino očitno čezmerno ceno 16 K za 1 kg. S tem sta zakrivila, in sicer: ad 1.) Maks Japelj pregrešek veriženja po § 23, št. 4. (ad a) in pa pregrešek draženja po § 20, št. 2, točki a) in b), (ad b) cesarske naredb z dne 24. marca 1919, dr. zak. št. 131, — in ad 2.) Anton Boc prestopok draženja po § 20, št. 1. iste cesarske naredb. Zato se obsojata in sicer: ad 1.) Maks Japelj po § 23, št. 4, oznamenjene cesarske naredb z ozirom na § 267 k. zak. in z uporabo § 260 lit. b) k. z. na tri tedne strogega zapora, poostrenega z enim trdim ležiščem na teden, in pa v denarno kazen 10.000 K (desettisoč kron) oziroma, ako bi se ta ne dala iztirjati, za nadaljnja dva meseca v zapor, dalje po § 44 imenovane cesarske naredb, da izgubi obrtno pravico za dobo petih let; — in ad 2.) Anton Boc po § 20, št. 1 iste naredb z uporabo §§ 266 in 267 k. z. v denarno kazen 2000 K (dvatisoč kron) oziroma, ako bi se ta ne dala iztirjati za dvanajst dni v zapor. V Ljubljani, dne 20. maja 1919.

Išče se par 6055

zakoncev

z odraslimi otroci za neko večje posestvo. Plača po dogovoru. — Pismene ponudbe na Emilija pl. Pomper, Draganič (Hrvatsko).

Sira

la liptavec, večjo množino, franko Zagreb, prodam kg po 7 K v sodih od 10 do 200 kg. Mikarstvo I. Horvatič. Zagreb, Ilca 69.

U VII 277/19-7

Parni stroj 75 HP

ležeč, brzotekoč BD & C 1914, predvojno delo, skoro nov, od opuščene žage, se ceno prod.

A. G. Pokorny, Praga I. 200.

Iščeta se za takoj:

Logar (Slovenec) z državnim izpitom za gozdarsko varstveno službo, revir pribl. 500 ha gozda; isti ima zajedno tudi vodstvo pri poljedelstvu pribl. 10 ha v lastni režiji.

Vrtnar (Slovenec) z približ. 1 ha vrta s sočivjem in sadlem, park z nekaterimi cvetličnimi gredami in rastlinjakom. (Vrtnarski pomočnik že tam.) Ponudbe na grofa Goess v Žrelicu na Koroškem.

Čebelni vosek

suhe satine in odpadke sveč kupuje po najvišji dnevni ceni J. Kopač, svečar v Ljubljani, Gosposvetska cesta 90, Sp. Šiška.

Svilene gaze

za mline in strojne jermere švicarskega izvora — morete dobiti pri firmi H. & Ch. Vögeli Beograd, Trgovačka ulica 3.

Vreče

vsake vrste in v vsaki množini kupuje vedno ter plačuje najbolje trg. firma J. Kušan, Kranj, Gorenjsko.

Pozor gospodinje!

V predilnici, skladišče št. II, vhod iz Pržakove ulice prodajajo se

metle

št. 1 in 2, komad po K 350. Trgovcem pri večjem nakupu znaten popust. Prodaja od 10. do 11. ure dop. Prinesite drobiž.

APNO

prvovrstno, žgano nudi po najnižjih dnevni cenah iz lastnega apnenika v Rečici ob Paki. Veletrgovina M. Oswatitsch, Celje. Kupim tudi bukovno ogije v večjih množinah. —

Naznanjam cenjenemu občinstvu, da sem

OTVORIL TRGOVINO

s špecerijskim in mešanim blagom v Mostah 79, preje trgovina Cvek in se cenjenemu občinstvu priporočam za obilen obisk.

Cene nizke!

F. J. Peneš.

Postrežba točna!

Cehoslovaška republika.

Iščemo trgovskih zvez

z uvoznimi in izvoznimi trdkami radi blagovnega prometa vseh vrst. — »Fides«, trgovska in špedicijska družba z o. z.

PRAGA, Vaclavski trg 12. — Telef. 8125/VIII

Tovarna za žične pletenine

išče zastopnika za Jugoslavijo s komisijsko zalogo. Ponudbe pod »W.H. 5351« na Rudolfa Mosse, Dunaj I. Seilerstätte 2. —

Zahtevajte cenik!

Zahtevajte cenik!

Moško perilo

razne vrste srajc, spodnjih hlač, spalnih srajc in mehkih ovratnikov nudi trgovcem samo na debelo

Domača tvornica rublja d. d.

Zagreb, Jelačićev trg 2, II. n.

Naročila po povzetju se izvršujejo z obratno pošto.

KUHARICA

ki opravlja tudi druga nišna dela se išče v dobro meščansko hišo v Ljubljani. Cenjene ponudbe pod »M. K. — Lj.« na upravnistvo tega lista.

Na devalo:

Na drobno:

SUHA ROBA

Škafi in oboji z vložki iz mecesnovnega lesa. Otročje in večje banje ter žetniki imajo poleg vložkov tudi mecesnovno dno. —

Kible za mast samo iz mecesnovnega lesa. Lesene lopate, tonorišča za sekire, kladiva itd. — Blago je KORSKI izdelek prima kakovosti ter se ne sme ZAMENJATI z ribniško robo! —

Ernest Aljančič,

Ljubljana Gosposvetska

Marije Terezije cesta 6.

KUPUJEM vse vrste stoječa

drevesa

v vsaki množini, tudi cele gozdove, kakor tudi posamezna drevesa: hrast, oreh, brst, javor, češnja, smreko itd. po najvišji ceni. Ponudbe: JOSIP PLANKAR, Ljubljana, Dolenj. c. št. 5.

Lepo črno letošnje

brinje

oddaja v vsaki množini in po nizki ceni trdka Ivan Jelačin, Ljubljana, Emonska cesta št. 2.

Kupim

veliko blagajno Wertheim, registrir. omaro, dve pisalni mizi brez nastavka, malo decimal. tehtnico do 20 kg. — Ponudbe pod »Pisarna« na upravo lista.

GOSTILNA

Kupi se takoj hiša z gostilno in vrtom v bližini Ljubljane ali kje drugod na Kranjskem ali štajerskem. Pismene ponudbe na upravo tega lista pod »TAN. 5921«.

Zeli se kupiti v MARIBORU
mala hiša ali vila
 z vrtom v prosti legi. Cenjene ponudbe
 z navedbo cene na upravištvu Slovence
 pod št. 6040.

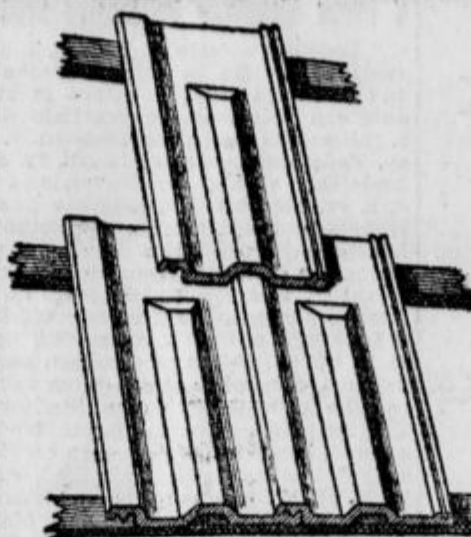
!! KONJAK !!
 Pri slabostih v sled starosti, težkočah v
 želodcu, pešanju moči je star
vinski konjak

pravo življenje vzbujajoče sredstvo
 Dve poliliterski steklenici pošlje z za
 bojem vred za 68 K franko BENEDIKT
 HERTL, veleposelnik, grad Golče pri
 Konjicah, Štajerske.

Kupujem:
 železniške pragove, les
 za kurjavo in tavoletе
 iz bukovega lesa.

Prodajam:
 pneumatiko, vino, limo-
 ne, brinjeve jagode.

Prosim, oferirajte na
Ant. Buda — Trst
 via Irenco 4

Združene opekarne

preje F. P. Vidic & Komp. Vič,
 Ivan Knez, Brdo
 nudijo:

zarebane strešnike
(utorni crep) in zidno opeko

Vprašanja na Vidic & Komp., Ljubljana.

Zimske suknje

moške in ženske,

malo rabljene pa kemično očiščene, iz angleš-
 kega in ameriškega blaga iz čiste volne, po ceni
 185 dinarjev moške suknje
 90 dinarjev ženske suknje

Paletoji, poldolgi, žaketi, nogavice in čevlji, se
 morejo dobiti po zelo nizki ceni v skladiščih

Balkansko-Ameriškega Izvoznega Društva
 (Balkan-American Export and Navigation Co Ltd)

Belgrad, Kralja Petra ulica 35.

imenovano društvo ima v prodaji neko speci-
 alno usnje, pomešano z gumijem, za podplate
 in pete. Cena je 40% nižja od pravega usnja, a
 je enako trpežno in prijetneje za nošnjo.

DRVA,

mehka in trda dobavi in pri-
 pelje na dom V. Scagnetti, par-
 na žaga za drž. kolodvorom.

Bukova drva

ogljе, smrekov les —
 deske in trame kupuje
 »Croatia«, gozdna ind.
 delniška družba v Ljub-
 ljani, Mar. Terezije cesta 2

JUGOSLOVANSKI KREDITNI ZAVOD r. z. z o. z.

V Ljubljani, Marijin Trg 8, Wolfova ulica 1.

Poštni čekovni račun št. 11.323. — Brzojavni naslov: Jugoslovanski kredit, Ljubljana. — Telefon št. 54.

sprejema

hranilne vloge in vloge na tekoči račun ter jih obrestuje po

4%

čistih brez odbitka. Izvenljubljanski vlagatelji dobe pošne položnice.

Inkaso faktur in trgovske informacije.

Izdaja čeke, nakaznice in akreditive na vsa tu- in inozemska mesta. — Daje posojila na
 na vknjižno- poroštvo, vrednostne papirje in na blago ležeče v javnih skladiščih.

**Trgovski krediti pod najugodnejšimi pogoji. — Zavod je neposredno
 pod državnim nadzorstvom.**

VZAJEMNA ZAVAROVALNICA

V LJUBLJANI, DUNAJSKA CESTA 17

prvi in edini slovenski zavarovalni zavod, je ustanovila oddelek za

življensko zavarovanje.

Sprejema

V življenskem oddelku:

Zavarovanja na doživetje in smrt v vseh sestavah,
 zavarovanja na otroško doto, rentna in ljudska za-
 varovanja pod najugodnejšimi pogoji.

V požarnem oddelku:

Zavarovanja vseh premakljivih in nepremakljivih
 predmetov, ki se poškodujejo po ognju, streli in po
 eksploziji svetilnega plina po znano nizkih cenah.

Ceniki in pojasnila z obratno pošto brezplačno.
Zanesljivi posredovalci se vedno sprejemajo.